

luk 1
Kerst

Meditatie Tweede Kerstdag

over de Lofzang van Zacharias, Benedictus, LUKAS 1. 67-80

Gemeente van Christus.

Kerst is bij uitstek een kerkelijk feest waarbij gezongen wordt. Vandaag ook in deze zangdienst, zingen we de lof van onze God, zingen we over Christus onze herderkoning.

In de bijbel wordt ook gezongen. De psalmen zijn natuurlijk de bekendste liederen uit de bijbel. Het zijn liederen, en het zijn tegelijk ook vaak gebeden.

En her en der verspreid vinden we in de bijbel nog meer liederen. In het begin van de bijbel bijvoorbeeld het Lied van Mozes. Het hooglied kennen we natuurlijk ook, waar de liefde wordt bezongen. Ook in de profetische boeken vinden we zo nu en dan liederen, of korte gedichten, die een lied zouden kunnen zijn.

In het nieuwe testament is het vooral het boek Openbaring, waarin liederen staan. Het lied van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, en zo meer. In de brieven komen we ze nauwelijks tegen. Zo nu en dan wordt er nog wel eens een psalmregel aangehaald, maar dat is het dan ook.

In het begin van het Lukasevangelie vinden we maar liefst drie uitgebreide liederen, en wel zeer bijzondere liederen, die een vaste plaats hebben gekregen in de liturgie van de christelijke kerken. Het zijn drie lofzangen: De lofzang van Maria, de lofzang van Zacharias en de lofzang van Simeon. Het zijn uitzonderlijk mooie liederen, goed gedichte taal en een afgerond geheel.

Ook de reformatorische kerken hebben deze bijbelliederen altijd in ere gehouden. We weten dat onze reformatorische kerken in het begin eigenlijk alleen de psalmen wilden en mochten zingen. Maar achterin het psalmboek stonden toch altijd nog een paar evangeli-sche gezangen. En daar hadden ook deze drie lofzangen een vaste plaats.

Deze drie lofzangen heten met een deftig woord: De cantica. En het canticum van Zacharias, dat we lezen, wordt ook wel genoemd: Het Benedictus.

Benedictus, betekent: gezegend. Het is een woord waar heel veel joodse gebeden mee beginnen. En ook een aantal psalmen begint met dat woord: Gezegend. Aan het begin van dit canticum staat dat-zelfde woord: "Geloofd zij de Here, de God van Israël".

Een van de bijbeluitleggers noemde deze cantica eens: De aria's in de opera. En weet u wat het mooie is van die cantica? De hele schrift klinkt mee in deze liederen. Het lied zingt niet alleen maar van een gebeurtenis van een ogenblik. Nee, de cantica in Lukas laten de hele schrift meespreken, van begin tot eind, van de boeken van Mozes tot en met de profeten.

We vinden in deze cantica dan ook heel veel verwijzingen naar het Oude Testament. Wat is daarvan de bedoeling? Het is de bedoeling, dat het leven van Jezus wordt bezongen, maar dan wel in verband met de geschiedenis van Israël. Want God heeft Israël, zijn oogappel uitgekozen om de Messias te ontvangen. Het leven van

Jezus staat niet zomaar op zichzelf, zoals bij al die andere messiassen, die in die tijd van zich lieten spreken. Hij is verbonden met de heilsgeschiedenis van God met zijn volk.

De geboorte van Christus (de genesis, staat er in het grieks) is verbonden met de genesis van het In den beginne. En het leven van Jezus getuigt van het oudtestamentische verbond. Jezus wordt om zo te zeggen bondgenoot, eigenlijk de sterkste bondgenoot, tussen God en de mensen. En regelmatig grijpt Jezus zelf terug op de woorden van de profeten, om het werk van God kracht bij te zetten, en om de mensen te overtuigen van de goede wil van God de Vader. En het land dat vader Abraham werd beloofd, het beloofde land, daarvan getuigt Jezus in heel zijn leven, als Hij de belofte van eeuwig leven aan ons doorgeeft.

Heel veel verwijzingen dus in dit canticum naar het O.T. Enkele wil ik uw aandacht voor vragen. Meteen al in het begin horen we de woorden: God heeft omgezien naar zijn volk en heeft het verlossing gebracht. Het zijn woorden die doen denken aan Exodus, waar God zegt: Ik heb terdege acht geslagen op u en op wat u in Egypte wordt aangedaan. Het zijn evangeliewoorden, want we horen er van een God, die begaan is met het lot van mensen. En aan deze God hechten wij daarom het woord genade. Dat woord dat zo moeilijk uit te leggen is, maar dat voor velen een grote betekenis heeft. Het is uit genade, dat God acht slaat op onze ellende.

Hij heeft ons een hoorn des heils opgericht, staat er vervolgens. En 'hoorn des heils' is een otische uitdrukking voor: Kracht van God. En die kracht van God, die zorgt ervoor dat de vijanden uit onze buurt blijven. De vijanden, dat zijn zij, die ons het geloof niet gunnen, of zij die ons misschien zelfs het licht in de ogen niet gunnen, de vijand dat is de twijfel en aanvechting in ons hart.

Wat is het doel van God, als Hij acht slaat op ons? Het doel is heiligheid en gerechtigheid, zingt dit lied. Grote woorden, maar ze zijn niet moeilijk. Want heiligheid, dat wil zeggen: God wil dat ons leven heilig is, dit gaat over ons persoonlijk leven: wij moeten het leven heilig achten, want het is van God gegeven. En dat tweede woord dat slaat niet op ons persoonlijk leven maar op de wereld: Gerechtigheid. Dat is het doel van Gods weldaden, de vestiging van een Koninkrijk dat geen einde zal hebben. Heiligheid in ons leven, gerechtigheid voor de wereld.

En dan gaat Zacharias in zijn lied verder zingen over zijn zoon Johannes de Doper, aan wie deze lofzang is gewijd. "Je zult een profeet heten, en je zult wegbereider zijn, en je zult de mensen vertellen over de vergeving van zonden." Dat is het doel van Christus komst, dat we in Zijn Naam vergeving van zonden mogen ontvangen, als wij daarom bidden. Het is niet nieuw voor ons, maar het is goed om het nogmaals te horen.

Wat op mij de meeste indruk maakte bij de voorstudie over dit lied, dat zijn de woorden in vers 78. Eerst hoorden we van het verbond, en later van de bedoeling van God: maar nu zingt dit lied ons toe, over de innerlijke motivatie van God. Wat brengt Hem ertoe om zegeningen en weldaden over ons uit te storten? Het is Zijn innerlijke barmhartigheid. Het is diezelfde barmhartigheid, die Hij liet zien aan Jakob en aan Abraham. Al diegenen die nog leven met een hardvochtige en

wrekende God worden in dit lied uit de droom geholpen. en naar ik hoop voorgoed.

De vergeving van zonden komt voort uit de innerlijke barmhartigheid van onze God. Dat is de kern van het evangelie. en dat is het woord waarvan wij leven.

Er is ook een reden voor die innerlijke barmhartigheid. Niet zozeer omdat wij erom vragen. Nee. God weet. dat er mensen zijn. die nog in duisternis leven. en in de schaduw van de dood. God weet dat mensen vaak niet leven en niet durven leven. maar dat ze uit angst voor de dood. een dood leven hebben. God weet van het schrijnende gebrek aan geloof en aan vertrouwen. En dat is de reden van zij innerlijke barmhartigheid:

"Om hen te beschijnen. die gezeten zijn in de duisternis en schaduw des doods. en om onze voeten te richten op de weg van vrede."

En in die laatste woorden grijpt dit canticum vooruit naar het werk van Christus. Hij is de vredebrenger. Vrede op aarde in deze dagen. in deze tijd. En het is in het bijzonder dat werkwoord 'richten' dat ons wijst op Jezus. Want als we leven naar het evangelie. dan zal de Heilige Geest ons leven richten in de goede richting. Leven sterven en verrijzenis van Jezus geven hopelijk voorgoed richting aan uw leven. Want het is niet de bedoeling dat we als dood door het leven gaan. het is Gods bedoeling dat wij leven en sterven in Jezus Naam.

Zacharias zong dit lied over zijn zoon Johannes. toen het nog maar een klein kind was. Maar in het volste vertrouwen op de daden van God zingt hij dit lied. dat al kan zingen over toekomst.

Ik hoop gemeente dat uw leven richting wordt gegeven door het evangelie. Ik hoop dat uw leven een andere richting heeft gekregen na dit kerstfeest. Ik hoop ook dat die grote woorden uit dit lied van Zacharias in uw hart een plaats vinden: Het verbond van God met de mensen. de innerlijke barmhartigheid van God. de vergeving van zonden. de gerechtigheid in de wereld en de heiliging van ons persoonlijk leven.

Ik hoop dat dit evangelie u zal dwingen op de weg van de vrede. zoals dat Jezus overkwam. De meest indringende woorden uit dit lied zijn wat mij betreft die over de mensen in duisternis en de schaduw des doods. Vandaag 26 december is de dag waarop de gedachtenis aan Stefanus centraal staat. U weet wel. Stefanus. die als een martelaar getuigde van God innerlijke barmhartigheid. en die door steniging werd vermoord. De dood. de harde bittere dood. Het zal onze vijand zijn tot onze laatste ademsnik. Het is tenslotte een triest feit aan het eind van deze preek. dat statistisch gezien in de komende dagen. zo tussen kerst en oudjaar. de meeste zelfmoorden gebeuren. Dat is een triest feit. aan het eind van deze preek over een lofzang. Maar het is wel de realiteit.

Laten we dan maar bidden met heel ons hart. dat Gods innerlijke barmhartigheid ons zal omringen in dood en leven. En nu wij leven. laten we dan maar blijven zingen: Psalmen in de nacht. De lofzang zal ons dragen. En de Geestkracht zal ons bijstaan. Geloofd zij de Here. de God van Israël. want Hij heeft naar ons omgezien. AMEN